

SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHold: Den gode Hyrde. — „En begivenhet ved den katolske kirke i Tromsø“. — Svenske helgenlegender. — Irland — ennå en gang. — Påminnelser fra Danmark. — Herhjemme — og derute.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 25287

RETT + OG + SANNHET

Den gode Hyrde.

Pater Starkes preken ved høimessen i Tromsø den 19. juni 1932.

Det evangelium, som nettop er blitt oplest, tegner for oss et billed av Frelseren i den gode hyrdes skikkelse. Dette billed og de ord, som Han knytter til det, er det beste uttrykk for Hans uendelige kjærlighet til oss mennesker. Han åpenbarer deri sine tanker *på*, sine følelser *for* og sitt sinnelag *mot* oss. Han viser oss det dype, det inderlige og det vidunderlige forhold mellom Ham selv og de troendes sjeler.

Kirken lar oplese dette evangelium hver gang en overhyrde eller sogneprest blir innsatt i sitt embede fordi presten skal minnes om, at han har fått den store opgave å føre videre Jesu, den gode hyrdes, gjerning eller bedre uttrykt: at den gode hyrde vil fortsette sitt verk ved ham.

Og hvori består så den gode hyrdes verk, Hans opgave? Jo, i det å bringe menneskene svar på alle de store spørsmål, det bærer i sitt hjerte, når det, mens det lever i mørke og tvil, søker sannheten om Gud, om livet, om alle de ting som omgir det. Jesus kom for å vise oss sannheten, gi oss troen, løfte vår forstand mot Gud. Mennesket hadde ved synden mistet veien til Gud og var blitt et villfarende får. Hvem skulde føre det tilbake på den rette vei? Jesus, Guds evige

Pater Starke.

Sønn, viste oss veien, lærte oss Guds hellige bud, rettet vår vilje atter mot Gud. For mennesket kommer fra Gud og bærer derfor dypest inne en lengsel hjem til Gud, en lengsel etter Gud som dets endelige mål. Som St. Augustinus uttrykker det så skjønt: «Vårt hjerte er skapt for dig, o Herre, og det er urolig til det hviler i Dig.» Men mennesket har også skilt sig fra Gud, og hvem kan atter forene det med Gud? Det kunde ene og alene Han som er Gud og menneske tillike, Jesus Kristus, som derfor kunde slå bro over den dype avgrunn mellom Gud og mennesket. Den gode hyrde kom for å fjerne alt det som skilte oss fra Gud, for å forene oss med Gud, for å knytte vårt vesen, vårt hjerte til Gud — for å

bringe oss *livet i Gud*. Det er den gode hyrdes store opgave. Derfor sier Han før sin død, da Hans disipler er bedrøvet, de trøstende ord: «Eders hjerter engstes ikke. I tror på Gud, tror på mig. I min Faders hus er der mange boliger og jeg går bort for å berede eder en plass. Og når jeg er gått bort og har beredt eder et sted kommer jeg igjen og vil ta eder til mig forat også I må være hvor jeg er. Hvor jeg går hen, vet I,

og veien vet I.» Thomas sier til Ham: «Herre, vi vet ikke hvor Du går hen, og hvorledes kan vi da vite veien?» Da sier Jesus: «Jeg er veien, sannheten og livet. Ingen kommer til Faderen uten ved mig.»

Det er store, mektige ord, som bare vår Frelser kunde uttale: «Jeg er veien, sannheten og livet.» Det er den gode hyrdes røst, og i disse ord ligger Hans oppgave.

Jeg er veien — der finnes ingen annen vei til Faderen enn den Han har vist oss og som Han selv gikk ved sitt eksempel, viste oss ved sine bud. «Den som har mine bud og holder dem — han er den som elsker mig og som inngår i himmerikes rike.»

Jeg er sannheten — Han er kommen i denne verden for å vidne om sannheten, for å svare på alle de store spørsmål, som menneskene bærer i sig, for å lære oss alt hvad vi etter Faderens vilje skal vite om Gud, himmelen og evigheten, og om menneskets bestemmelse og oppgave. «Ingen har noensinne sett Gud uten den enbårne, som er i Faderens skjød. Han har berettet derom. Den som tror på Ham, har det evige liv.»

Jeg er livet — Han er Gud, men Han er også menneske — Gud og menneske i en person. Mennesket kan bli forenet med Hans menneskelige natur og således finne Guds liv, Guds kjærlighet, Guds nåde. Derfor sier den gode hyrde: «Jeg er kommet for at alle skal ha livet og for at de skal ha det i overflod.» Og hos St. Johannes leser vi fremdeles: «Likesom den levende Fader har utsendt mig og jeg lever ved Faderen, således skal og den, som eter mig, leve ved mig.» Og: «av Hans fylde har vi alle mottatt, og det nåde over nåde.»

Ja, den som blir forenet med Ham på vidunderlig måte vil få livet, Guds liv, Guds nåde og lykke. Men hvis mennesket ikke finner den gode hyrde, finner det aldri Gud. Hvis sjelen vender sig bort fra Ham kommer den i fare for å gå tapt for evig: «Ingen kommer til Faderen uten gjennom mig!»

Vi trenger den gode hyrde mer enn nogensinne i våre dager, hvor livet er så tungt for så mange og de motstridende meninger så mangartede og så sterke og hvor der finnes så mange farer for vår sjel. Men selv om den gode hyrde, som Faderen sendte, har forlatt denne verden i det synlige, så fortsetter Han dog i apostlene og deres etterfølgere sitt verk som lærer, hyrde og prest på usynlig måte. Således som Han selv har sagt det i de høitidelige ord ved det første møte med disiplene etter opstandelsen: «Fred være med eder! Likesom Faderen har sendt mig, så sender jeg nu eder!» Det hverv, Faderen har gitt Ham, betrør Han nu til disiplene. Og like før sin himmelfart sier Han det samme: «Mig er gitt all makt i himmelen og

på jorden. Gå derfor hen og lær alle folk og døm dem i Faderens og Sønnens og den Helligånds navn, og lær dem å holde alt hvad jeg har befalt eder. Og se, jeg er med eder alle dager inntil verdens ende.»

Det vil altså si: Gå hen og vær lærer, prester og hyrder i mitt sted, i mitt navn. Han kaller dem apostler, som betyr utsendinger, og lover dem å være med dem alle dager inntil verdens ende — med dem og alle de, som kommer etter dem og deltar i deres embed, i deres sendelse i hans navn. Og han gir dem endelig disse ord med på veien: «Den som mottar eder, mottar mig — den som hører eder, hører mig — den som forakter eder, forakter mig.» Jesus selv, som den gode hyrde og yppersteprest, har gitt dette vidnesbyrd til apostlene og alle de som fulgte etter dem i deres embede.

Og derfor kunde St. Paulus nedskrive disse ord: «Vi er sendebud i Kristi sted, som om Gud formanet eder gjennom oss». Jesus sendte sine apostler som Han selv var blitt sendt av Faderen, og apostlene sendte andre som de selv var blitt sendt av Jesus — apostel-embedet, Jesu sendelse, ophører aldri.

Og som en utsending står jeg nu for eder, kjære menighet, som en utsending av Kirkens autoritet — altså sendt av Jesu Kristus, den gode hyrde, for å virke sammen med de andre patre i det nyoprettede kirkedistrikt Nord-Norge, som lærer, hyrde og prest — for å vise eder veien, lære eder sannheten, bringe eder nærmere inn i Jesu liv. Og selv om vi kommer fra et fremmed land, så er vi dog ikke fremmed for eder, ti vi tilhører jo alle den store familie, som kalles den katolske Kirke. Og hvad vi skal lære og forkynne eder vil heller ikke være noe nytt og noe fremmed for eder: Det er Jesu lære vi forkynner — Jesu ord som lyder fra slekt til slekt uforandret gjennom århundrer, og som aldri mister sin verdi, sin makt og sin betydning, men alltid for alle mennesker er en kilde av levende vann som fremvelder til det evige liv. Troen vi forkynner har vært den samme gjennom alle tider, er den samme, og vil alltid bli den samme i Kirken verden over.

Når vi ber eder, formaner eder og peker på Guds evige lover, da er det den gode hyrde som taler ved oss. Og når vi står for alteret som prester og foretar alle de andre prestelige handlinger, så er det ikke oss, som gjør det, men Jesus gjør det ved oss, således som den hl. Augustinus sier: «Kristus est qui baptizat: det er Kristus som dømper». Det er Kristus som sier: Jeg forlater dig dine synder — presten låner Ham bare hånd og munn, presten er bare redskaper i Jesu hånd.

Derfor, kjære troende, tør vi si at vi kommer i den

gode hyrdes navn til eder og at vi er sendt av ham. Vi har forladt vårt fedreland for å virke hos eder, for å bo blandt eder, for å dele eders gleder og sorger, for å følges med eder den korte vei gjennom dette livs skyggedaler og mørketider, til vi for alltid blir forenet med Kristus for å få del i Hans lykke og salighet! Vi søker ikke de jordiske fordeler, og vi har ingen verdslige interesser for øie, men vi vil alene tjene Guds ære og sjelenes evige frelse. Vi er kommet for å bringe eder den gode hyrdes fred, lykke og trøst — vi ønsker sammen med eder å komme nærmere til Jesus Kristus, vår sjels biskop og hyrde, for mer og mer å lære ham å

kjenne, for mer og mer å elske Ham og ved Ham den treenige Gud, for å bli ett med Ham og sammen bære Gudslivet i oss — dette er vårt eneste mål, vårt felles mål. Og om vi enn er overbevist om at vi ikke er verdige til å utøve hos eder Jesu lære-, preste- og hyrdeembede, så vover vi allikevel å si med den hellige Paulus: «Betragt oss som Kristi tjenere og forvaltere av Guds hemmeligheter».

Og i den gode hyrdes navn vil jeg gi eder, kjære menighet, min første velsignelse: «Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filius et Spiritus Sanctus!»

Amen!

„En begivenhet ved den katolske kirke i Tromsø.”

I det store ansette blad «Tromsø Stiftstidende» for 20. juni leser vi under ovenstående titel følgende:

«Det blev i desember ifjor bestemt at Nord-Norge skulde utskilles som et selvstendig lem innen den katolske kirke og altså ikke lenger stå under Oslo-administrasjonen. I den anledning blev der igår under høimessegudstjenesten i den herværende katolske kirke foretatt de kirkelige handlinger, hvorved den nye overhyrde for Nord-Norges kirkedistrikt, hvis hovedsete er i Tromsø, Pater Starke av den Hellige Familie, blev innsatt i sitt embede. Der deltok ialt fem katolske geistlige, nemlig Pastor van der Burg, den katolske administrator i Norge Pastor Irgens, General og Pater Superior Trampe, Pastor Rusch samt den nye overhyrde Pater Starke.

Administrator Irgens talte først om den kirkelige begivenhet som forestod. Det var en fornøielse å høre en norsk geistlig fra en katolsk prekestol. Uten forkleinselse for alle de utenlandske prester, som ofte på en forbausende kort tid lærer sig et utmerket norsk, kunde man ikke la være med å føle sympati med den unge nordmann, som stod der som den øverste katolske myndighet i landet.

Efterpå talte van der Burg om de tanker, som uvilkårlig knytter sig til denne administrative forandring og en geistligs innsettelse i et nytt embede, idet han først leste den pavelige forordning herom. Derefter holdt den nye overhyrde, Pater Starke, sin tiltredelsespreken, og man la straks merke til, at han talte et ypperlig norsk, så det var vanskelig å høre at han var utlending. Å dømme efter hans vesen og fremtreden vil han sikkert bli vel mottatt av den herværende katolske menighet, skjønt både administrator Irgens og Pastor van der Burg fremhevet, at man skulde ikke se på personen, men betrakte presten som hyrden, sjelesørgeren og forvalteren av de hellige sakramenter.

Som almindelig i den katolske kirke var denne kirkelige handling understøttet av stemningsfylte

ceremonier — innsettelsen skjedde jo også under høimessen. Foruten menigheten, var der også en del interesserte, som overvar den sjeldne høitidelighet i kirken.»

— — — — —
Fra katolsk hold har «St. Olav» hatt den glede å motta et referat, hvormed vi kan utfylle avisens beretning:

Vår Frue Kirke i Tromsø var fylt til siste plass søndag den 19. juni da høiærverdige Pater Starke offisielt skulde overta sitt embede som superior ecclesiasticus. Mens koret sang: «Ecce sacerdotis magnus» kom de geistlige med ministrantene inn i kirken. Den nye overhyrde intonerte «Veni Creator Spiritus» og efterat hymnen var sunget besteg høiærverdige Administrator Irgens prekestolen og fremholdt begivenhetens betydning for den nye overhyrde og for Tromsø menighet. Det var

Vår Frue kirke i Tromsø.

et stort og ansvarsfullt embete som Pater Starke skulde overta, men det måtte være ham til stadig styrke å vite, at han gjorde det på Kirkens bud, og at han derfor kunde anvende for sig selv Petri ord: «På *ditt* bud vil jeg kaste garnene ut!» Administratoren opfordret menigheten til å anta sin nye overhyrde som Kirkens ut-sending og forvalteren av Guds hemmeligheter, Kristi hellige sakramenter, og sluttet med å utfale de beste ønsker om Guds velsignelse over det nye kirkedistrikt.

Pastor van der Burg.

Derefter trådte sognepresten, dr. van der Burg, frem og opleste dokumentet om høiærv. Pater Starkes ut-nevnelse, og hilste på menighetens vegne den nye overhyrde velkommen til Tromsø. Etterpå celebrertes den hellige messe av Pater Starke med sognepresten som diakon og Pater Rusche som subdiakon. Etter evangeliets oplesning holdt Pater Starke den preken som er inntatt annetsteds i bladet efter manuskriptet. Hvad man imidlertid ikke får noe inntrykk av ved bare å lese den fortreffelige preken er det ualmindelig feilfri og akcentfri norsk som den nye superior taler, og den personlige varme, inderlighet og kraft, som gjennomstrømmer alt han sier. Hans høiærværdighets første kontakt med mennesker er slik, at det ikke faller oss vanskelig å opfylle hans ønske å betrakte ham som vår lærer, vår veileder og vår sjelesørger og som Kirkens ut-sending.

Under hele messen dirigertes sangkoret av Pastor Weirig og det er sjelden å høre en kirkesang under relativ mindre forhold nå så ypperlige resultater som det er lykkedes sogneprest van der Burg å fremelske i Tromsø. Det var den musikalsk sett meget krevende

Missa Tertia, tredje messe, av Haller, hvori navnlig Gloria er av betagende virkning, som blev fremført.

Vi gir derpå igjen ordet til «Tromsø Stiftstidende», som under titlen: «*Er katolisismen tidsmessig?*» skriver:

«Over dette emne talte igår eftermiddag den katolske administrator i Norge, Pastor Irgens, ved aftenandakten i den herværende katolske kirke, som var fullt besatt. Irgens omtalte innledningsvis den store forundring det hadde vakt, at så mange høit kultiverede og dannede mennesker, som tidligere hadde funnet sig tilrette under andre religionsformer, nu gikk over til den katolske kirke. Der var opstått en forvirring med hensyn til dette forhold, og de som gikk over blev tillagt forskjellige motiver som ikke alle var så sannferdige.

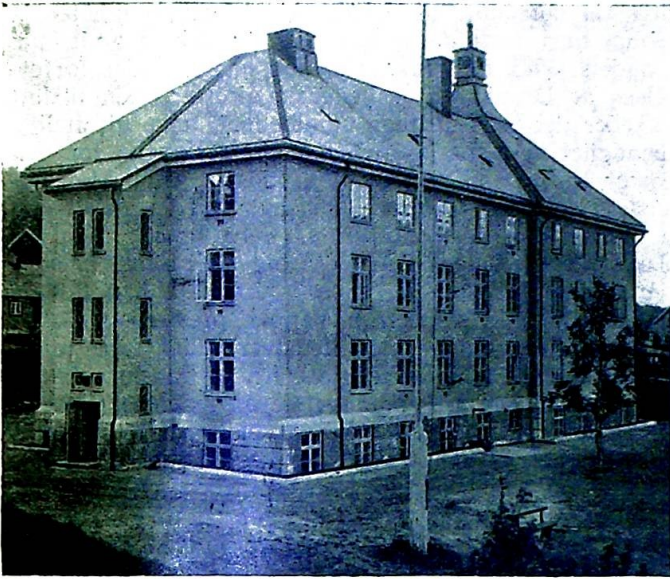
Administratoren vilde omtale tre forhold: erhvervs-livet, familiesamfundet og troslivet. Han belyste tidens økonomiske krise og klassekampen. Der var kamp mellem kapital og arbeid istedetfor samarbeid. Kirken hadde i sin lære hevdet samarbeidet mellem kapital og arbeid — den hevdet eiendomsretten, men hevdet samtidig rikdommens ansvar overfor dem som mindre og intet hadde. Hadde denne lære vært fulgt, så hadde kan hende tiden ikke vært så kritisk idag. I så henseende var den katolske kirke tidsmessig. Den var ikke sløv og likegyldig overfor livet og dets virkninger. Forøvrig var det av betydning å klargjøre hvad man la i uttrykket: tidsmessig. Den katolske kirke gikk ikke på akkord med tidens krav. Den forsøkte å forstå og vurdere tidens krav, og mot mange av tidens krav var det nødvendig å reise kamp. Således bl. a. mot tidens løsaktighet, dens skilsmisser og kravet om seksuell frihet m. m. Herimot reiste den katolske kirke skarp kamp og motstand. Irgens omtalte så troslivet og hevdet kirkens fulle autoritet.

Det ypperlig fremførte foredrag påhørtes med stor interesse av den store forsamling. Administrator takket så tilslutt menigheten og lyste velsignelsen over dem.»

Og vår katolske kilde supplerer om denne aftenandakt: Etter bønnen sang koret det berømte mester- verk av Haller: Tu es Petrus for firstemmig mannskor,

Interiør fra Vår Frue kirke i Tromsø.

St. Elisabeths Hospital i Tromsø.

idet dog første tenor måtte utføres av damestemmer. Sangen gjorde et overveldende inntrykk på tilhørerne og blev også fremført med stor effekt og med megen kraft. Til begge gudstjenestenes verdighet bidrog også de sikkert innøvede messetjenere, som med interesse og forståelse fulgte ceremonienes gang, og derved bidrog sitt til å få de mange anderledes-troende til å forstå, at det ikke var «tomme ceremonier» som utføres, men levende handlinger fylt av ånd og sannhet.

Tilsist bringer vi en liten beretning om *Festmøtet i foreningslokalet*, som fant sted etter attenandakten. Etter at de geistlige var ankommet blev Olavs-hymnen sunget og man gikk tilbords. Første taler var administrator, som talte for det nye kirkedistrikt og fremholdt at den nye ordning gav grunn til å håpe på de beste resultater i fremtiden, fordi dens fordeler var så tydelige og fordi de nye patres personlige egenskaper og den interesse, hvormed hele kongregasjonen fulgte arbeidet heroppe — en interesse som gav sig synlig utslag i at patergeneralen nu selv hadde fulgt med på reisen — gav de beste løfter for at arbeidet vilde bringe megen velsignelse. Derpå talte Pater Starke om sitt og patrenes syn på sine nye oppgaver, idet han fant varme og anslående ord for deres ønske om å komme i kontakt med menigheten og ofre sig for dens beste. Til slutt frembar han sin takk til de tidligere sogneprester Pastor Maesch, Mgr. Snoeys, Pastor van der Velden og især til Pastor van der Burg, og tolket også menighetens takknemlighet overfor Vikariatet, representert ved Administrator Irgens. Derefter holdt boktrykker Bjerring en tale for på menighetens vegne å takke Pastor van der Burg for hans ihærdige og trofaste arbeide, og Pastoren blev overrakt en gave fra menigheten, som han dypt rørt takket for, idet han samtidig uttalte sine beste ønsker for en stadig fremgang for den. Hr. Haldor Jensen hilste patrene velkommen til

Tromsø og ønsket dem en lang og fruktbar arbeidsdag. Også han talte om de tidligere sjelesørgeres arbeide for menigheten, og fremhevet særlig Mgr. Snoeys innsats for kirkens forskjønnelse og Pastor van der Burgs store tiltak for skole- og foreningslokale.

Og til sist kom høiærværdige Pater Trampe med en liten hilsen — *på norsk*, som blev belønnet med et voldsomt bifall! Pater Trampe har jo bare opholdt sig 14 dager i landet! Det selskapelige samvær fortsattes nu i midnattsolens lys et godt stykke inn i de små timer. For Tromsø menighet var det en uforglemmelig festdag — en *sann søndag*, som lover godt for hverdagens arbeide. X.

Svenske helgenlegender.

Bearbejdet oversettelse av Iwan B—W.

III. St. Bothvid.

Omtrent samtidig med St. Eskil, ihvertfall mens striden mellom hedenskap og kristendom raset heftigst, levet den hellige Bothvid. Han var født i Södermanland og kom som ung gutt til England i forretningsanliggender. Av en prest, hos hvem han var gjest et halvt års tid, lærte han kristendommen å kjenne. Etter å ha lært sig Herrens bønn og den apostoliske trosbekjennelse blev han døpt, og vendte så tilbake til fedrelandet. Han levet og virket i østre delen av Södermanland i Söderström.

Straks efter sin tilbakekomst begynte han å preke, og det lykkedes ham ved sitt fromme levnet, sin nidkjærhet og mange undere, som hans legende forteller om, å vinne mange for den nye lære. Han endte sitt liv på følgende måte: Han hadde frikjøpt en slavisk fange, og vilde over Gottland sende ham tilbake til hans fødeland. Men for at den frikjøpte sikrere skulde kunne forlate landet fulgte Bothvid og en mann ved navn Esbern, som passet Bothvids gård, ham et stykke på veien. De gikk i land på en holme i Mälaren som hett Rogö, hvor de håpet å finne det fartøi som skulde føre den frikjøpte fange bort. Men fartøiet fantes ikke der. De søkte både vel og lenge, men noe fartøi var ikke mulig å opdage. Trette av reisen og den lange letingen la de sig under et tre for å få litt hvile. Neppe hadde de sovnet før fangen smøg sig bort å drepte både Bothvid og Esbern. Dette skal ha hendt i året 1120.

Det menes at fangen har undkommet til sitt fedreland med samme farkost som førte ham og hans velgjørere til Rogö.

Da imidlertid Bothvid ikke kom tilbake til sitt hjem anstillet hans bror Bjørn og en prest ved navn Henrik de nøieste undersøkelser og fant til sist til deres store sorg Bothvids og hans følgesvends lik på holmen.

Efter 9 års forløp bygget Bjørn på den jord, hans drepte bror og han hadde arvet, en kirke, hvortil han i overvær av biskop Henrik i Uppsala og biskop Gerder i Strengnæs lot flytte sin brors lik, og kirken blev inn-

viet til Guds og St. Bothvids ære. Kirken fikk navnet «Botkyrka» etter Bothvid, og var fra først av en trekirke, men da det ryktes om Bothvids hellighet og om de mange undere, som foregikk ved hans grav, blev kirken beriket med mange og store gaver av troende, og den blev senere ombygget av sten.

Legenden forteller at dagen før innvielsen av den først byggede kirke gikk det en høitidelig prosesjon med krucifiks og brennende vokslys og røkelse til St. Bothvids grav, og da man åpnet den og fant hans ben, strømmet det mot de tilstedeværende fra graven en slik vidunderlig deilig duft, så alle blev forundret herover, og mange blandt dem, som var syke, blev helbredet.

St. Bothvids høitidsdag feiredes den 6. oktober, og den gamle Södermanlandsloven inneholder de samme skjerpede bestemmelser med hensyn til forbrytelser der blev begått under «Bothvidsmessan» som under «Eskilsmessan».

Irland – ennu en gang.

Den store eukaristiske kongress er slutt — de fleste gjester har forlatt «den grønne ø». Men minnet om de enestående dager vil leve lenge og styrke irlenderne i sin kamp for sin hellige tro. Mulig blir de innledningen til en ny erobring av landet gjennom konversjoner tilbake til fedrenes tro, som her på Irland har bevart en renhet og en styrke, som kun finnes, hvor troen settes på de hårdeste prøver og herdes i lidelsenes ild.

Det er i år 1500 år siden at den hellige Patrick kom til landet og begynte å kristne det. Men mens i England kristendommen fulgte i de romerske legioners spor i løpet av det tredje århundre, var dette ikke tilfelle i Irland, hvor aldri noen Romer har satt sin fot. Uinnskrenket regjerte her de forskjellige overhoder for «Clanerne». Folkevandringen lot også landet uberørt — kun den siste utløper, Normannerne, kom ca. 800 til øen. Øens isolering gjorde, at kristendommen til å begynne med kun fant ringe utbredelse, og da i året 431 pave Celestin sendte biskop Palladius med fire mann til Irland, fant de vel noen enkelte kristne der, men deres ord vant så liten anklang, at de snart forlot øen for å dra til Skotland, delvis også fordi de var ukjente med sproget og landets skikke. Men det følgende år kom den mann, hvis skjebne var blitt ført slik av forsynet, at han kunde bli Irlands apostel.

Patrick var født 388 i Skotland av kristne foreldre, men 16 år gammel var han blitt tatt til fange av irske sjørøvere, og som slave slept til Nord-Irland, hvor han blev solgt til en høvding, som satte ham til hyrde over sine store fåreflokker. Ensomheten var befruktende for hans indre liv, og da det noen tid efter lykkedes ham å flykte, begav han sig til Gallien, hvor han i forskjellige klostre fikk en grundig videnskapelig utdanning. Han reiste til Rom for å be om fullmakt til å misjonere i Irland, som kort i forveien var blitt forlatt av Palladius. Han fikk i Rom overdratt denne sendelse og blev i Gallien viet til biskop. Også han hadde i begynnelsen

etter sin ankomst til Irland store vanskeligheter å kjempe med, tross det at han dog var nok så godt inne i landets skikk og bruk. Han led meget under forfølgelsen av Druiderne, de hedenske prester, men tilslutt lykkedes det hans utrolige utholdenhet, hans utrettelige vennlighet og hans opofrelse å vinne sinnene for den kristne tro og han grunnnet flere klostre. Med klok be-
regning anla han i hver «Clan», hvis høvding tillot det, et kloster som misjonscentrum. Selv opslog han sin biskoppelige residens i Armagh, og sin største omsorg viet han utdannelsen av sjelesørgere. Da han døde i 462 var der allerede flere biskopper, prester og klostre på øen. Disse klostre blev fremover ved å være midtpunktet i hver «Clan»s religiøse liv, og klosterabbeden var samtidig den kirkelige øverste og leder for Provincialkirkene, selv om han ikke var biskop. Denne eiendommelighet ved den irske kirke bestod gjennom lange tider — og kirken i Irland, såvelsom den av den grunnede kirke i Skotland, hadde et eget såkalt gammelirsk ritual, som først i det 12. århundre fortrentes av det romerske.

Livet i de irske klostre var meget strengt, og denne strenghet forplantet sig til hele den irske kirke. De første bodsbøker er kommet fra Irland og gikk derfra over hele Europa, men riktignok i betydelig mildnet form. Det var hovedsakelig på grunn av den asketiske levemåte at Irland blev døpt: «Den hellige ø».

Men klostrene var også sentrer for hele det videnskapelige liv inntil Normannernes innfall ca. 800, hvor Irlands kirkelige liv fikk et støt som det ikke mer skulde komme sig av. I begynnelsen av det 11. århundre lyktes det vel å fordrive Normannerne, men øens uavhengighet varte ikke lenge. 1171—72 blev Irland erobret av den engelske konge Henrik II; de innfødte høvdinger blev berøvet sine eiendommer, som blev gitt til engelske baroner. Og dermed begynte den ennu varende irske kamp for politisk frihet og uavhengighet, som efter Henrik VIII's frafall fra Rom tillike blev en forbitret religionskamp for å beskytte den katolske lære.

Efter Irlands undertrykkelse var der i Dublin blitt opprettet et slags parlament, som imidlertid utelukkende bestod av innvandrede englendere. Efter frafallet fra Rom blev dette parlament også benyttet til religiøs terror. Det blev alltid besatt av protestantiske englendere, som anerkjente kongens primat og gav en rekke lover, som direkte gikk ut på forfølgelse av de troende. Alle klostre blev ophevet og dermed ødelas centralstedene for datidens kulturliv. Gjennomførelsen av denne lov vakte i Irland den heftigste motstand og førte til likefrem oprør, som måtte undertrykkes med våbenmakt. I løpet av denne kamp blev de katolske irlendere berøvet sine eiendommer, som blev tilkjent protestantiske englendere, og kun mot høie forpaktningssavgifter kunde de virkelige eiere få overta dem igjen. De fattigste av befolkningen blev ført til de bergfulle og usunde skogstrekninger i Connaught, hvor de førte en elendig tilværelse. Ennvidere blev katolikker utelukket fra alle offentlige embeder, det blev gjort umulig for dem å oparbeide sig en forretning eller et håndverk eller å få noen høiere utdanning. 1603 blev

også den vestlige del av øen underlagt britisk overherredømme, og dermed blev den engelske statskirke innført i hele landet. Alle katedraler og sognekirker og hele kirkeformuen blev overdratt den engelske kultus og all kirketiende blev uten nåde inndrevet for de protestantiske prester. Selvfølgelig forsøkte folket å verge sig mot denne urettferdige undertrykkelse, men istedet for å møte litt imøtekommenhet, blev all opstand undertrykket på det grusomste, i særdeleshet under Cromwell. Endelig, da det viste sig umulig å få bukt med irlendernes motstand mot den religiøse tvang, fikk de i 1691 ved forliket i Limerick tilsikret sig fri religionsøvelse. Men forliket blev ofte brutt av englenderne. Først i den siste fjerdedel av det 18. århundre fikk de tåleligere kår.

I året 1801, da det irske parlament blev forenet med det engelske, lovet den engelske regjering katolikkene den såkalte «Emancipation» — d. v. s. ophevelsen av alle de lover, som nektet katolikkene politiske rettigheter. Men også i dette nye irsk-engelske parlament fikk Irland kun engelske og protestantiske representanter. Forhandlingene angående ophevelsen av de omtalte lover strandet på den engelske regjeringens uantagelige fordring, at den vilde ha rett til å besette biskopstolene og kontrollere katolikkenes samarbeide med Rom. Da fremtrådte endelig i 1823 «Irlands befrier» Daniel O'Connell og begynte en sterk og målbevisst agitasjon for de irske katolikkers emancipasjon. Nødtvungen, som den eneste utvei til å undgå en truende borgerkrig og et indre oprør, blev da i 1829 alle katolikkene lovne ophevet. De fikk adgang til praktisk talt alle embeder, seter og stemmer i overhuset og full valgrett til underhuset. Men det lykkedes dem ikke å sette et helt irsk parlament igjennem og heller ikke å få noen forandring i loven om grunneiendommer, som alle omtrent er på engelske hender. Derfor måtte i løpet av den kommende tid millioner av dem forlate hjemlandet og utvandre til Amerika eller Australien. Men de fikk dog i 1869 ophevet den engelske statskirke og blev fritatt for å betale skatt og tiende til den. Ordensselskaper kunde igjen nedsette sig på øen — der blev opprettet presteseminar, tildels med regjeringens hjelp og i 1908 stillet den engelske regjering de nødvendige midler til disposisjon for et universitet i Dublin, hvis lærerkrefter statuttmessig skal være katolikker. Men først 1922 lykkedes det i kampen for den fullstendige politiske uavhengighet å få grunnlagt en irsk fristat, som omfatter fire-femtedel av den hele ø, mens det nordøstlig, og deriblandt det næsten helt protestantiske Ulster, forblev hos England.

De århundrevarige kamper og forfølgelser har gjort den irske befolkning til et folk av bekjennere, hvis fromhet og fasthet i troen er blitt til et ordsprog utenfor landets grenser. At den eukaristiske kongress under disse forhold har hatt en stor og betydelig innflytelse på sinnene er sikkert, og den har formådd å gjøre et sterkt inntrykk på de høikirkelige engelske kretser, hvorav flere jo står den katolske kirke meget nær.

Påminnelser fra Danmark.

Ta del i kongressen med iver!
Men husk: Sakramentet — det
bliver!

Slutt krets om kongressen!
Vis interessen!

Ær din Gud i Sakramentet!
Til kongressen er du ventet!

I, som til kongressen går,
får «Lægedom for eders sår».

Sakramentskirken i Kjøbenhavn.

Herhjemme —:

Pilegrimsferden til Stiklestad i 1932.

Overhyrdene for Vikariatet Oslo-distriktet, Mellem-Norge, distriktet Nord-Norge har besluttet at pilegrimsferden til Stiklestad for fremtiden skal finne sted på selve St. Olavsdagen — altså ikke henlegges til følgende søndag. Når imidlertid den 29. faller på en søndag skal dagen feires med særskilt høitidelighet. I år blir det en fredag, og man organiserer derfor ikke en større festlighet, men allikevel er selvfølgelig alle som ønsker å være med hjertelig velkomne. Sannsynligvis vil dog Olsok i år bli stillet litt i skyggen av den eukaristiske kongress i Kjøbenhavn, som blir en enestående begivenhet for det katolske kirkeliv i Skandinavien. Men valfarte vil vi — og når der mulig blir ferre personlige deltagere er det ønskelig at des flere åndelige deltagere melder sig. Skriv til undertegnede og send en liten skjerv, som fremforalt skal brukes til hjelp for katolikker fra Trondheim, som har liten råd til å være med. Forbered dig til festen ved bønn og botens sakrament, gå til den hellige kommunion på St. Olavsdagen, eller, hvis det er umulig, så søndagen etter, og følg i ånden procesjonen. Vi har første messen her ved 6-tiden, og kl. 7.45 drar vi avsted med ankomst til Stiklestad litt før kl. 12. Må hellig Olav være med oss og be for sitt folk og sitt rike!

Trondheim, den 1. juli 1932.

P. Toll, sogneprest.

Den norske valfart til Kjøbenhavn.

Til den norske valfart er allerede anmeldt over 40 deltagere, deriblandt flere prester. Det forlyder at også overhyrden for Mellem-Norges kirke-distrikt, højærv. Pater Witte vil ta del i kongressen. — Forøvrig henvises til annonsen på 2. omslagsside.

«St. Olav»

ber innstendig sine lesere ikke glemme feriekolonien på Sylling! Ethvert lite bidrag betyr mer melk, mer brød, rundere kinner, sundere kropp — bedre betingelser for den fysiske og psykiske utvikling.

Porsgrunn.

Velærverdige pastor van der Burg forlot den 27. juni Tromsø og er reist til Porsgrunn for foreløbig å vikariere for sognepresten.

Hamar.

St. Karl Borromeussøstrenes basar blev meget vellykket. Dr. Riise holdt åpningstalen og uttalte håpet om å få samlet det nødvendige beløp til anskaffelse av radio for patientene. Doktoren ydet en uvurderlig støtte ved flere aftener å synge, akk. av sin frue. I det hele gav Hamars beste kunstnere med stor elskverdighet sine prestasjoner for et takknemlig publikum. Hr. I. Ruyter skaffet oss også en munter aften. Dessuten danset 12 av St. Teresiaforeningens småpiker i kulørte drakter og vakte hver gang stor jubel. De siste dager var besøket faretruende stort, og flere kom ikke lenger enn til trappen. Dessverre var fru Undset forhindret fra å lese op sine eventyr; hele byen hadde håpet å få høre henne. — De mange skjønne håndarbeider, som søstre hadde arbeidet selv, men også andre nyttige gjenstander, som søstrenes venner hadde sendt, samlet mange 10 ører og utbyttet oversteg alle forhåpninger. Ved den festaften søstrene gav for de assisterende uttalte hr. pastor Sund en spesiell takk til politimesterens frue og til fru Ragnhild Nylund, Oslo, for hennes dyktige ledelse av basaren. Herved retter søstrene en hjertelig takk til alle som bidrog på en eller annen måte.

A r a b e l l a.

Messe i Gjøllanger.

Vi har atter hatt den store glede å få overvære en messe i Gjøllanger mølle, da velærv. Pater Vanneufville for tiden besøker Søndfjord. Gjøllanger mølles eier, Erik Grand Lea, hadde denne gang overgått sig selv for å få alt så festlig og verdig som mulig — men man må næsten se det for å forstå, hvilket arbeid der skal til for å forvandle en igangværende stor mølle til et kapell. Veggene var kledd med grønne grener, hvorimellem der hang små paveflagg — alteret var opbygget med trinn

og over det hang det betagende Kristus-billede fra Turin. Vi smilte nok litt av Lea, da vi så, at han hadde satt benker op og beregnet plass til ca. 100 personer — og første gang der var messe var der også bare noen få mennesker på grunn av et fryktelig vær. Men denne gang ba vi pent Lea tilgi oss — for kapellet var fullt av en stille og lydhør forsamling, som sikkert fikk et annet inntrykk av vår hellige religion enn det, som de mange anderledestroende søker å bibringe folk. Mange stod utenfor og fulgte messens gang gjennom den åpenstående dør og mange måtte gå igjen uten å kunne få plass. Vi kan bare be om at det ikke må vare allfor lenge, til vi neste gang får delta i en messe på Gjøllanger. De er uforglemmelige.

Gösta af Geijerstam.

Kristiansund.

Under højærv. Pater Wittes ledelse utfoldes der en energisk virksomhet i Mellem-Norges kirke-distrikt, hvor de nye patres allerede har vunnet aktelse og sympati til tross for den korte tid, som de ennu har virket på de forskjellige steder. Et bevis på dette er den gladelige begivenhet, at der i Kristiansund er leiet et hus hvori der vil bli innrettet et kapell som vil bli betjent foreløbig fra Molde. De i Kristiansund værende katolikker vil nu få anledning til i sin egen by å kunne bli delaktig i Kirkens nådemidler, og det er selvsagt, at der hersker stor tilfredshet derover og at man knytter de lyseste forhåpninger til den kommende tid.

— og derute:*Den katolske presse.*

Like før sin død holdt kardinal Piffel en tale ved en pressekongress og sa da bl. a.: «Pressespørsmålet er over all beskrivelse skjebnesvangert for katolikker, ti hvis vi ikke arbeider på å løse det best mulig oppgir vi oss selv og utleverer våre dyrebare verdier. Pressen er det beste våben som vi har i kampen for folkenes sjeler. Nu for tiden føres der en forbitret strid nettop om denne sjel og vi ser med forferdelse, hvorledes den gudløse antikatolske presse stadig vinner terreng og øker sin innflytelse på gater og i hjemmene. Lykkes det oss ikke effektivt å bekjempe denne presse, og forhindrer vi den ikke i å påvirke opinionen slik, at der dannes sig en kristendomsfiendtlig stemning, som er grobunn for alt ondt, da har vi tapt slaget og kan ikke på lenge gjenoprette det tapte. Derfor må offervilligheten for pressen bli en samvittighetssak for oss — en hellig sak. Ellers vil historien engang berette om vår generasjon, at den var en ynkelig slekt som lot det hellige falle uten å røre en hånd for å redde det. Denne bebreidelse må vi sørge for, at den kommende tid ikke kan slynge efter oss. Derfor opfordrer jeg alle til på energisk måte å virke for utbredelsen av vår katolske presse ved offervillighet, utrettelighet og jernhård vilje.»